Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК ХС. Ч. 162. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го СЕРПНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 26, 1983 No. 162. VOL. XC.

Продовжується підготова до З'їзду молоді

Чикаго, Ілл. — Вже лишилося тільки три місяці до великого З'їзду — Українська Молодь Христові, що відбудеться у Чикаго від 11-го до 13-го листопада 1983 року. До цього часу вже багато праці пророблено і підготовка жваво поступає.

Програма З'їзду розроблена різноманітно, щоб дати змогу всім учасникам якнайбільше скористати зі З'їзду та вислухати і обговорити те, що їх найбільше цікавить. З'їзд запляновано на три дні з таким перебігом:

П'ятниця: 12-5 год. — реєстрація; 5-6 год. — відкриття з'їзду; 6-8 год. — молитовне зібрання в намірренні голоду на Україні; 8 год. — вечеря і гостина.

Субота: 8-9 год. вранці — молитва (Свята Літургія); 9-10 — снідання; 10-12 — загальна сесія; 12-1 — малі сесії; 1-2:30 — обід; 2:30-5:30 малі сесії; 5:30-6:30 — Вечірня; 6:30-7:00 — вільний час; 7:00-7:30 — гостина; 7:30-9:00 — святочний бенкет; в 9 год. вечора — забава.

Неділя: 10:30 - 11 год. вранці — процесія від собору святих Володимира і Ольги до катедри св. о. Миколая; 11-12:30 год. — Архиєрейська Свята Літургія; 12:30 год. — перекуска-закриття.

У суботу, як згадано в програмі, учасники поділяться на менші групи та візьмуть участь у дискусіях. Заплановані такі теми до дискусії: 1) 1000-літня українська християнська духовість; 2) Ікони й іконографія; 3) Релігійні мотиви в сучасних фільмах; 4) Навіщо літургія? 5) Як вживати Св. Письмо; 6) Питання сексуальної етики; 7) В чому контроверсія про Патріярхат? 8) Вільна і суверенна Україна: Християнська перспектива; 9) Будуємо християнську спільноту; 10) Як жити зі своїми недомаганнями; 11) Молитва-яка користь з неї? 12) Життя для ближнього — Служіння любови; 13) Християнське подружжя; 14) Переслідування християнства в Совєтському Союзі; 15) Алькоголізм і наркоманство: християнський відгук.

Дискусії триватимуть по 50 хвилин і повторятимуться англійською й українською мовами. На модераторів дискусійних груп і доповідачів запрошено таких визначних осіб: о. Вейн Ручкий; о. Ярослав Дибка; Сестра Доротея; о. Петро Ґаладза; о. Михайло Кузьма, о. Мирон Панчук, о. Юрій Куто, о. Тарас Лончина, о. Там Амбрус, Труді Пітирсон, д-р Мирон Куропась з дружиною.

Крім заплянованої програми, також можна буде зорганізувати спонтанні дискусійні групи чи молитовні зібрання у каплиці З'їзду на теми, які цікавлять учасників.

Молодь з різних сторін Америки і Канади уже відгукнулась на заклик до участи. Надіємося, що всім догодить ця програма і що велика кількість учасників ще зголоситься на З'їзд, зокрема з тих сторін, де інформації доходитимуть пізніше. За докладними інформаціями чи для зголошення участи просимо писати на адресу: З'їзд — Українська молодь Христові; Ukrainian youth for Christ Convention, 2245 West Rice Street, Chicago, Illinois, 60622.

Українці візьмуть участь у фестивалі в Ричмонді

Ричмонд, Вірджінія. — Від п'ятниці 9-го до неділі, 11-го вересня ц.р., тут в колисеї (виїзд 11 з шосе 95-64) відбудеться міжнародний фестиваль з багатою українською частиною.

Відділ 34-ий УНСоюзу подбав, щоб на фестивалі українська група була добре зарепрезентована. Організатори подбали про виставку української книжки, виставку різнородних виробів з українськими мотивами, кіоски з добірними українськими стравами.

У концертовій частині програми запляновано: народні танки, співи та скечі у виконанні ансамблю „Лиман" з Балтимору та місцевої групи „Козаки-Калина", в суботу о год. 6-ій вечора.

Години фестивалю: п'ятниця — 6-та до 10-ої вечора; субота — 12-та до 10-ої і неділя — 12-та до 8-ої вечора. Ближчі інформації можна отримати потелефонувавши на число: (804) 232-3381.

НА ЗАХІД ДІЙШОВ ТВІР САМВИДАВУ „КРАХ"

Амстердам, Голляндія (УІС „Смолоскип"). — Шляхами українського самвидаву на Захід дійшов великий твір українського самвидаву — роман „Крах". Автор роману Лук'ян Карий (псевдонім) — історикм дослідник, автор багатьох статтей, оповідань, наукових розвідок-досліджень.

З огляду на обставини, у яких перебуває зараз автор, не подаємо докладніших даних про нього, хоч вони є у „Смолоскипі".

Маючи доступ до різних архівів, автор написав документальний роман, який буде мати приблизно 600 сторінок друку. Крім роману „Крах" на Захід дійшла також стаття цього ж автора „Дещо про сучасну українську літературу" і розповідь про переслідування його і його родини органами КҐБ.

Роман „Крах" появиться у В-ві „Смолоскип", а уривки з нього будуть переслані українській пресі.

Передмову автора до цього твору публікуємо нижче, пропустивши дати і посилання на місце праці.

„ВІД АВТОРА.

В тривожний і неспокійний час особистого життя писався цей роман. У ...році страшні злидні, матеріяльні нестатки, щоденні цькування, мов на голову сніг, і до того страшні фізичні й душевні муки. Цей роман з'явився і зріс якось спонтанно, самочинно, раптово, хоча й був він зовсім не випадковістю, а спонтанною закономірністю тієї епохи і того середовища, яке виражав і в якому він жив. Він писався нервово, уривками, без великих розумових заглиблень у час і події, і більше інтуїтивно. Все йшло і плило якось само по собі, будучи вже давно виношеним, зваженим і передуманим. „Крах" — це роман історичний. В ньому переплелось все передбачене, пережите, почуте автором, його рідними і близькими, почерпнуте з розповідей і оповідей учасників тих далеких подій, що нині відходять все далі і далі в глибоку і сіру, мов води Дніпра-Славутича, на берегах якого він писався, минувшину. „Крах" — це клубок поденних судьб, долей, мук, плачу, горя, радости, розлук, крови і смертей; клубок відчаю, страждань й людських мук; він документальний роман. Але жоден з його героїв не виступає під своїм іменем, хіба що за невеликим винятком. Роман — це спроба створити широке полотно війни, щоденного життя і взаємин у різних аспектах: зверху донизу.

Основним критерієм, яким авторові довелося керуватися, була правда, історична правда, яку він уважав і вважає найважливішою над усе, і за яку йому довелося вже через ... рік стільки вистраждати і вболівати. Це час його власного переживання і переоцінки духовних цінностей, остаточне відкидання всього чужого. Це час тривалого авторського безробіття, порвання зі своєю клясою і повернення назад у минуле, в робітництво, де менше підлоти й бруду, а більше правди й щирости. Водночас це і час протесту й конфліктів з керівною бюрократичною верхівкою, порвання з нею і відхід на позиції вільного світу, до необмеженої власної свободи, домагання зміни в особистому житті, прагнення до конфлікту. Все це накопичувалося і напружувалося роками, щоб ще раз у... році вибухнути гнівом, обуренням і протестом проти всього оточуючого.

„Крах" ще не друкований і дописується, де тільки можна, — на роботі в..., удома після служби, у вихід-

(Закінчення на ст. 4)

Нікараґуа почувається загроженою

Манаґуа, Нікараґуа. — Речники сандіністського уряду в Нікараґуа заявили, що З'єднані Стейти Америки ніби то підготовляють спробу інвазії на більшу скалю на їхню країну зі сторони Гондурасу, змасувавши у прикордонній смузі між Гондурасом і Нікараґуа великі партизанські частини противників.

Нікараґуанський армійський політрук Гуґо Торрес заявив, що урядові війська вже зударились з передніми частинами повстанців у провінції Зеляя. Крім того сандіністи нарікають, що гондураські гелікоптери американського виробу, сильно підтримують партизанів, а ціла тактика боротьби є до подробиць розпрацьована фаховими старшинами ЗСА і Гондурасу.

У Вашінґтоні, один з кандидатів на президента, сенатор Ален Кренстон, демократ з Каліфорнії, який справу Центральної Америки ставить на перше місце у своїй передвиборчій програмі, заявив, що Адміністрація президента Роналда Реґена мусить бути готова до переговорів з Фіделем Кастром, диктатором комуністичної Куби, якщо ЗСА бажають замирення в цьому районі світу.

Кренстон, після п'ятиденної візити до Мехіко й інших країн Латинської Америки, відмітив, що крім переговорів з Кастром, Уряд ЗСА повинен негайно відкликати зі всіх вод в Центральній Америці військову фльоту і таким чином показати свою добру волю для мирного полагодження конфлікту.

В Ель Сальвадорі знову пожвавилась активність марксистських партизанів, сильно підтримуваних Москвою, Гаваною і сандіністами в Нікараґуа, через терен якої переходить уся зброя для партизанів.

Політичні спостерігачі звертають увагу, що в ситуації посиленої активности Москви і Гавани, тяжко буде здійснити пропозицію А. Кренстона про відтягнення фльоти, бо на опорожнених місцях зараз з'явиться фльота СССР і Куби, і Центральна Америка дуже легко може попасти під їхню домінацію, до чого не хоче допустити Р. Реґен.

ПРОВІДНИЙ ДІЯЧ „СОЛІДАРНОСТИ" ЗДАВСЯ

Ґданьск, Польща. — Один із п'ятьох головних підпільних лідерів забороненої „Солідарности" здався польським властям і закликав припинити підпільну боротьбу. Таку вістку передало польське державне телебачення у вівторок, 23-го серпня.

Лідер „Солідарности" у сталеварні „Нова Гута", фортеці „Солідарности", Владислав Гардек був показаний у вечірній передачі польського телебачення, прочитавши монотонним голосом свою заяву, в якій висловлював свій жаль з приводу того, що він був причиною роз'єднання між поляками.

Повідомлення говорило, що Гардек здався в понеділок. Він є найвищою дотепер особистістю підпільного опору, яка відповіла на урядову кампнію переконування підпільників здаватися. Гардек, який був головним організатором підпілля, переховувався від того часу, як було впроваджено військовий стан 13-го грудня 1981 року.

Здача такого підпільного лідера як Гардек, буде сильним ударом по опозиції взагалі, — твердять аналітики. Його поява на телебаченні відбулася саме тоді, як розпочався протест сповільнення праці, до якого закликало підпілля і прихильники „Солідарности". Як повідомляють західні кореспонденти з Ґданьська, там протест сповільнення праці не охопив у перший день великого числа робітників.

Гардек здався в той час, як активісти „Солідарности" намагаються організувати не тільки протест сповільнення праці, але і демонстрації особливо в день 31-го серпня, третю річницю підписання угоди між страйкуючими робітниками ґданської корабельні та польським урядом, яка дозволила створити першу вільну профспілку в будь-якій комуністичній країні. Цією профспілкою була „Солідарність".

Західні репортери говорять, що створилася ситуація, яка сильно утруднює організування протестів, хоч „Солідарність" має багато прихильників і користується загальною підтримкою польського суспільства.

Дальші повідомлення з Польщі говорять, що польський уряд дав Гардекові повну амнестію, але багато членів „Солідарности" вважають, що Гардека спочатку зловили, а потім змусили підписати і прочитати наперед підготовану польською службою безпеки заяву перед глядачами польського телебачення. Вони вважають, що в діях Гардека не було нічого добровільного. Чи справа мається саме так, покаже найближче майбутнє.

ВАШІНҐТОН СЛІДКУВАТИМЕ ЗА РОЗВИТКОМ ПОДІЙ НА ФІЛІППІНАХ

Вашінґтон. — Офіційні представники Адміністрації президента Роналда Реґена заявили, що Уряд ЗСА може відмежуватися від уряду президента Філіппін Фердінанда Маркоса, якщо філіппінський лідер або хто-небудь з його високих співробітників будуть виявлені відповідальними за вбивство опозиційного лідера Беніньо Акіно.

Офіційні особи Вашінґтону також сказали, що дуже важливо для американців усвідомити що зв'язки ЗСА з Філіппінами далеко ширші, ніж зв'язки тільки з урядом президента Маркоса, і що ці зв'язки важливі для Вашінґтону і його союзників та вони не повинні погіршуватися з огляду на вбивство провідної опозиційної особистости.

„Найважливішими у цій справі", — сказали офіційні особи, — „є стратегічні та історичні зв'язки між нашими двома країнами. Ми не повинні робити щонебудь таке, що могло б погіршити ці відносини".

Особливо важливим, пояснили офіційні особи, є те, що, не зважаючи на те, чи філіппінські власті причетні до вбивства Акіно, чи ні, ЗСА мусять старатися забезпечити збереження військово-повітряних і морських баз на Філіппінах і що уряд цієї країни не буде скинутий триваючим уже довгі роки буйтом так званої Нової народної армії, яка визнає теорію маоїстської революції.

Американський Уряд є готовий на будь-які відповідні кроки, якщо виявиться, що уряд Маркоса відповідальний за вбивство Акіно, заявив високий представник Державного департаменту.

В цей час, як у дипломатичних колах обговорюються можливі наслідки вбивства Акіно, на передмісті Манілі тисячі філіппінців востаннє прощаються з тілом убитого лідера опозиції, символом боротьби проти президента Маркоса. До Манілі на похорон повернулася вдова Акіно Коразон, яка перебувала разом з чоловіком на добровільному вигнанні в ЗСА.

У світі

ПРАВІ ПОВСТАНЦІ в Мозамбіку вбили двох совєтських копальняних інженерів і схопили 24 інші особи, серед них громадян СССР та східньоевропейських країн, які працювали в копальнях дорогоцінних каменів в цій африканській країні. Під час атаки на копальню, що її перевели бійці Мозамбікського національного резистансу, згинуло ще кілька членів охорони копальні і цивільних осіб.

ІРАН ЗАПЛАТИВ СУМУ 419,5 мільйона долярів банкові Експорт-Імпорт, щоб покрити різні позивання і вимоги пошкодованих осіб у зв'язку з притриманням американських закладників в Теграні в 1979 році. Це найбільша сума виплачення в 49-літній історії згаданого федерального банку. Вона включає 394,6 мільйона долярів основного капіталу і відсотки в сумі 66,000 дол. денно.

ПРЕЗИДЕНТ ЛІБЕРІЇ Самуель До, перший чорний африканський лідер, який на протязі останньої декади відвідав офіційно Ізраїль, заявив під час парадного обіду влаштованого на його честь ізраїльським урядом, що палестинський нарід повинен отримати право для творення власної держави, бо це право для кожного вільнолюбного народу походить від самого Бога. У 10-хвилинній промові До, у приявності президента Ізраїля Хаєма Герцоґа і прем'єр-міністра Менахема Бегіна, дворазово підносив проблему палестинців заявляючи, що її розв'язка забезпечила б мир на Близькому Сході. Крім того президент Ліберії заявив, що він заохочуватиме інші африканські держави нав'язувати дипломтичні відносини з Ізраїлем.

УРЯД ГОНДУРАСУ робить заходи у Вашінґтоні, щоб З'єднані Стейти погодилися на побудову великої морської бази, яка служила б пристановищем для постійного стаціонування в Гондурасі американських військових кораблів. Політичні спостерігачі кажуть, що Гондурас в обличчі загрози з боку двох комуністичних держав — Куби і Нікараґуа — волів би мати сталого протектора. Така база коштувала б ЗСА біля 200 мільйонів долярів і, очевидно, вона зміцнила б співпрацю Америки з Гондурасом. Найбільш придатним місцем для побудови такої бази була б прибережна місцевість Пуерто Кастільйо, яка служила вже за тимчасову воєнну базу ЗСА під час Другої світової війни.

НІМЕЦЬКА ВІЙСЬКОВА розвідка не виключає збільшення терористичної активности пацифістів на інсталяції Північно-Атлантійського Союзу (НАТО), головно під час того, як розпічнуться інсталяційні праці для розміщення американських нуклеарних ракет середнього засягу Першінг-11 і крилатих. Герберт Геллєнбройх, шеф західньонімецької розвідки, заявив кореспондентам, що радикальні елементи, об'єднані у так званому русі „борців за мир", вже сьогодні вимагають від своїх членів більшої активности в напрямі організування спротиву проти американських ракет.

ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИЙ президент Чун Ду- Гван заявив під час інтерв'ю, що він плянує великі зміни в політичній структурі своєї країни. В першу чергу він є нібито великим прихильником мирного переходу керівництва країною до демократичного керівництва і великим противником того, щоб одна особа довго залишалася при владі, бо тоді, мовляв, створюється стан однопартійности і диктатури. Очевидно, опозиційні політичні партії скептично поставились до заяви президента Гвана.

Процвітає кобзарське мистецтво

Джерзі Сити, Н. Дж. (Т. Кардашинець). — Молоді надхненні ентузіясти кобзарського мистецтва завітали до редакції „Свободи" у середу, 10-го серпня, щоб поділитися враженням зі З'їзду Товариства Українських бандуристів і розповісти про свої пляни на осінь цього року.

Лідія Чорна і Юліян Китастий в редакції „Свободи".

Юліян Китастий і Ліда Чорна поінформували редакторів щоденника, що Товариство це створено минулого року; метою його є об'єднати всіх бандуристів та плекати українську музику й кобзарське мистецтво. Від 1-го до 3-го липня відбувся З'їзд Товариства в Клівленді, Огайо. З'їхалися на нього представники з Канади — з Вінніпеґу, Торонто, Тандербею і Віндзору, і ЗСА — з Ню Йорку, Гартфорду, Дітройту, Вашінґтону, Клівленду, Мінеаполісу, Чикаґо, Сан Дієго.

На З'їзді обговорено теж діяльність груп в різних інших країнах; з усіми ними Товариство бандуристів нав'язуватиме контакт. До цих пір вже встановлено зв'язки з групами й окремими бандуристами в Арґентині, Австралії, Німеччині, Англії, а також у Польщі.

До нової Управи, яку вибрано на З'їзді, увійшли: Віктор Китастий — голова; Леся Саведчук — скарбник на Канаду; Юрко Кулій — скарбник на Америку; редактор „Вісника" — Ліда Чорна; культурно-освітній референт — д-р Ігор Махлай; громадські зв'язки — д-р Таня Рябокінь.

Деякі комітети, що їх створено на З'їзді, який, до речі, відбувся після Курсу інструкторів гри на бандурі (27-30-го червня займатимуться різними ділянками в діяльності Товариства. Так, для прикладу, члени одного з комітетів збиратимуть і переписуватимуть ноти, бо Товариство поставило собі мету — створити центральну бібліотеку в Вінніпеґу, якою могли б послуговуватися бандуристи з цілого вільного світу. Інший комітет займатиметься збиранням і упорядкуванням звукозаписів кобзарів взагалі, а зокрема записуватиме спів і гру ще живих старших віком бандуристів, які ще ніколи, ніким і ніде не записані. Товариство Українських Бандуристів, як інформували Ю. Китастий і Л.Чорна, створено не тільки для тих, що грають на бандурах, але взагалі для всіх, хто причетний до цієї ділянки мистецтва, як наприклад, для адміністраторів існуючих гуртків та й взагалі для всіх ентузіястів кобзарського мистецтва.

Створений і комітет для підготування Року Бандури, яким має бути 1985-86 рік, і який буде проголошено з метою розповсюдити кобзарську діяльність, заохочуючи все нових і нових людей, зокрема серед молоді, включитися у цю теплу дружню велику сім'ю бандуристів. На З'їзді обговорювалася також справа видання збірників нот (два збірники уже вийшли друком, для початківців і ансамблів). Ці молоді люди розповіли, що хотять поширити цю ділянку — вида-

(Закінчення на стор. 4)

В Америці

НА IX ПАН-АМЕРИКАНСЬКИХ ігрищах у Каракасі, Венесуеля, трапився безприцендентний скандал. Одному американськоу спортовцеві-штанґістові, який здобув три золоті медалі за підношення штанґи вагою в клясі 243 фунтів, відібрали не тільки заслужену нагороду, але дискваліфікували його як учасника у цих змаганнях. Із інших спортовців-легкоатлетів добровільно відтягнули свою дальшу участь у змаганнях через найбільший скандал, який тільки міг трапитися на міжнародних змаганнях аматорів — вживання заборонених стероїдів. „Це тільки справа американської дружини, — заявив Вілліям Саймон, президент Олімпійського комітету ЗСА, — це світова проблема ,яку треба за всяку ціну зупинити". Штанґіст Джефф Майкелс з Чикаґо заявив, що також багато інших зокрема латиноамериканських штанґістів повинні повернути комітетові здобуті золоті медалі, бо вони теж вживали стероїди. Дотепер 11 атлетів були обвинувачені у вживанні стероїдів і позбавлені здобутих перемог. Це найвище число, яке будь-коли було усунуте з міжнародних ігрищ, — сказав В. Саймон.

СЛУЖБОВЦІ ФЕДЕРАЛЬНОГО Бюра Інвестиґацій (ФБІ) в нюйоркській окрузі заарештували вісім осіб, між ними одного адвоката, за нелеґальну торгівлю наркотиками на широку скалю. При тому поліція відкрила великі запаси наркотиків, переважно героїни на ґрубі мільйони долярів і багато різнородної зброї. Томас Шір, спеціяльний аґент для кримінальних справ заявив кореспондентам, що службовці ФБІ все ще пошукують за п'ятьма особами, які керували торгівлею наркотиками, або були зв'язковими до мафії.

СЕНАТОР ДЖАН ТОВЕР, республіканецль з Тексасу, заявив, що він не старатиметься більше за місце в Сенаті, і не братиме участи у виборчій кампанії. Згаданий сенатор був речником консервативного крила республіканців у Сенаті на протязі останніх двох декад і прихильником дозброєння Америки, підтримуючи в цьому відношенні президента Роналда Реґена і його найближчих співробітників. З опінією сен. Дж. Товера рахувалися його колеґи в Сенаті. Під тепрішню пору сен. Товер є головою сенатської Комісії військових справ. Як відомо, крім Товера не кандидуватиме в 1984 році також інший впливовий республіканець, теперішній лідер республіканської більшости в Сенаті сен. Говард Бейкер.

ТІЛЬКИ ЩО ПРОМИНУВ гураган на побережжі Мексиканської затоки, а метеорологи вже перестерігають перед новим тропічним штормом „Беррі", який формується на Атлантику і прямує в сторону Фльориди, зокрема Коко Біч, кілька миль від Кейп Каневерал, звідки НАСА задумує запускати у черговий полет довкола землі міжпростірний корабель „Чалленджер". Спостерігачі погоди слідкують за розвитком гурагану „Беррі", щоб відповідно достосувати полет корабля, який мавби вилетіти у простоти в половині наступного тижня.

ВІДДІЛ ПРОФСПІЛКИ тімстерів 407 зажадав від нового президента цієї профспілки Джекі Прессера, щоб він зрезиґнував зі свого становища, бо вони були незадоволені його пропозиціями і концесіями в користь великої індустрії тягарових автомобілів. Названий відділ відкинув усі пропозиції Прессера і робить натиск, щоб усі члени екзекутиви цієї профспілки зробили це саме. Прессер, уродженець Клівленду, очолює тепер профспілку тімстерів, яка нараховує 144,000 членів.

ЦІНИ НА ПРОДУКТИ зросли в місяці липні тільки на 0,4 відсотка і це стримує зріст інфляції та причиняється до зміцнення вартости американської валюти і росту економіки взагалі, — заявили речники Департаменту праці. Також речник Білого Дому Леррі Спікс заявив, що економіка в липні втішалася найкращим ростом, бо цей місяць був наймiцнішим від часу закінчення Другої світової війни. Збільшилась будівельна індустрія, зросла вартість доляра за кордонами ЗСА, зменшився відсоток росту інфляції. Все це дуже добрі познаки для майбутності, — заявив Спікс.

У наступному числі Українського Тижневика:

In The Weekly, August 28:

- Zorian Popadiuk sentenced.
- Dissident profile: Yevhen Proniuk.
- Conclusion of Mykhailo Bociurkiw's interview with Oksana Dragan, chief of the VOA's Ukrainian Branch.
- New releases: books, records.
- Plast Sports Camp in East Chatham, N.Y.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1 25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1 25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Спеціяльне бюро інвестиґацій жалується

Спеціяльне бюро інвестиґацій в Департаменті справедливости, яке займається „виловлюванням" колишніх нацистів і воєнних злочинців, а насправді своє вістря звернуло тільки проти антикомуністів, колишніх політичних іміґрантів, тепер громадян З'єднаних Стейтів Америки, користуючись при тому широко документацією з СССР, жалується, що інші країни не хочуть допомагати „ловити колишніх нацистів".

Колишній голова цього бюра Аллен Раєн, який недавно зрезиґнував, а його функцію тимчасово перебрав його заступник, сильно тепер заанґажувався у критиці Уряду ЗСА, який, мовляв, зумисно зіґнорував домагання Франції й інших країн посилити заходи при розшуках нацистівського злочинця Клявса Барбі, який, як тепер виявилося, переховувався в Болівії з допомогою американської військової розвідчої служби СІ-Ай-Сі аж до часу його викриття при кінці минулого року.

Інші службовці цього бюра нарікають, що країни світу не зацікавлені у виловлюванні нацистських злочинців. На протязі чотирирічного існування цього бюра, жадна з країн не виявила бажання прийняти і процесувати колишніх воєнних злочинців, які знаходяться тепер в ЗСА. Америка зі своєї сторони не може тих людей судити за злочини, доконані в інших країнах. Все, що вона може зробити, це позбавити тих людей американського громадянства, якщо їм буде доказана вина.

Бюро тепер розглядає приблизно 300 випадків замішаности осіб у воєнні злочини, а 300 інших випадків мусіли бути відкладені з огляду на брак доказів чи на смерть обвинувачених. Під теперішню пору ведуться справи проти 29-ох колишніх іміґрантів, з них п'ять з Каліфорнії. Досі відібрано громадянство 12-ом особам, а проти чотирьох ведеться судова справа про депортацію із ЗСА.

З інформації бюра, на жаль, нічого не згадується про совєтську сумнівну документацію і заходи різних організацій припинити цю шкідливу і компромітуючу для американського судівництва справу.

Стоїть відкритим також питання, — кажуть деякі журналісти і речники національностевих груп, — чому слідство ведеться тільки проти колишніх іміґрантів, а не проти справжніх воєнних злочинців, якщо ще такі залишилися в живих після майже 40 років часу від закінчення Другої світової війни?

Михайло Кучер

ЛЕНІН ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ

II.

Одначе це не що інше, як порожня філіппіка проти бюрократизму, що його Ленін сам створив. Вона дала привід і можливість пізніше дати людям фальшивий образ „Леніна-правдолюбця", „Леніна — винищувача поганих бюрократів". Цей фальшивий образ Леніна використала пізніше опозиція до сучасного совєтизму і частина дисидентів.

Теперішня совєтська самокритика — не що інше, як словесна полова, яка закликає не ховатись перед „голою правдою". Така критика і самокритика крім порожніх слів нічого не осягнула. Найменшу критику з боку своїх співробітників Ленін називав песимізмом щодо совєтської влади, себто сумнівом у потребі її існування. Мало того — тих, хто був за „голу правду" — Ленін лякав: „Дозвольте поставити вас до стіни — розстріляти. Ви маєте стриматись від висловлювання таких поглядів... інакше ми з вами поступимо, як з найгіршими, як з шкідливим елементом білоґвардійщини" (Ленін, т. 33, стор. 253).

Наркома юстиції Курського Ленін обвинувачував у „непотрібному стремлінні до правди". Він дав наказ Курському не шукати правди, а всіх винних поставити під суд і добитися зневаження винних з виявленням у пресі; наказати суддям через ЦК партії карати і судити хутко... справам взагалі давати політичну характеристику (Ленін, т. 35, стор. 444). А це вже не що інше, як плянові, наперед вирішені присуди.

„Треба з кожного суду зробити політичну справу, а невинність — це щось зовсім другорядне".

Ситуація все більше хиталася і Ленін не міг оволодіти становищем, яке штовхало його до терору. Якщо ідея не може осягнути свою мету, мовляв, мирним шляхом і не хоче відступити, — треба вжити терор як єдину рішаючу силу. Ленін не зміг виконати дореволюційні обіцянки і наміри, але і не збирався уступити. Відносився не тільки неґативно, але й з погордою до вчених, які не стають „на задні лапки" і гукають партії „так точно". Треба, — пише він, — перетрусити „наукове болото". Він знищив свободу друку і гласність, тому не знав і не міг знати, що діється на даному етапі в суспільстві.

Свободу друку Ленін замінив наглядом над інтеліґенцією. Він вимагав вислати у Москву примірники всіх некомуністичних видань. Зобов'язував членів Політбюро приділити 2-3 години тижнево для перевірки книг і писати їх характеристику. Звідси починається цькування інакодумаючих. Побачивши, що НЕП сильніша від державних підприємств, цю нову політику Ленін припинив: „Партійна економічна політика вимагає нових засобів, нової жорстокости і кар" (Ленін, т. 5, стор. 160).

Коли стало ясним, що Ленін не має інших способів правити, як тільки примус і заборона, — його вплив та авторитет незвичайно зменшилися. Ленін став на чолі терору і дезінформації. Ленін тактик — явище гідне уваги; Ленін — диктатор нічим не різниться від решти диктаторів. Йому бракує витримки та енерґії. З другого боку, не можна сказати, що опоненти Леніна мали якісь ефективні альтернативи. Щоправда, були і неленінські альтернативи — вимоги свободи преси, пріоритет професійних союзів над партією. Ленін сам не мав рецепти на те все, що почало діятися в країні після його перемоги. Ізоляція Леніна Сталіном від партії за хвороби в основі нічого не змінила. Погляди Леніна і Сталіна були однакові.

До революції універсальною надією Леніна був пролетаріят; після революції — робітники. Але вони вимагали незалежних професійних спілок і стали для нього „підозрілою клясою" і то „поганої якости". На черговому партійному з'їзді Ленін одверто казав (після часткового поліпшення стану його здоров'я): „Чи кожен робітник знає, як правити державою? Практичні люди знають, що це байка. Наш пролетаріят у своїй більшости деклясований" (Ленін т. 32, стор. 40). А ще так недавно Ленін залицявся до куховарок та впевняв, що кожна може „керувати державою". Врешті, злякавшись повені бюрократії, він пропонує Центральному Комітетові поширити ЦК й увести у свій склад робітників. Одначе рекомендувати таких робітників повинні перевірені комуністи. І тут починається якась таємниця. Ленін пише: „Якщо нарід завоював більш культурний нарід, — він накидає свою культуру переможеним. А коли навпаки, — переможений впливає своєю культурою на переможця? Щось подібне має місце в столиці РСФСР, де 4700 комісарів (ціла дивізія і всі найкращі) потрапила під вплив чужої культури. Може виникнути враження, що у переможених висока культура? Нічого подібного. Вона ще гірша, як наша; вона мізерна, але вона більша, ніж у наших відповідальних робітників-комуністів (Ленін, т. 32, стор. 40). Як же вони можуть керувати?

Заповіт Леніна викликав кілька леґенд. Ленін між своїми співробітниками не знайшов наслідника-спадкоємця. Леґенда про „справедливого" Леніна незвичайно живуча, але фальшива. Леґенда, яка представляє Леніна сумним (скорбним) і справедливим — небезпечна і непотрібна. В ЦК росли непогодження і невидима боротьба за владу. Ленін хвилювався. Надія Крупська у своїх спогадах писала: „Ленін у ці місяці зустрічався з багатьма, але не запрошував Сталіна і решти членів Політбюра. Йому було невимовно тяжко". Інші автори спогадів, переважно з кіл російської еміґрації, пишуть: Ленін годинами сидів у самоті і часто плакав від безсилля і образи („Альманах XX ст." ч. 2, Лондон).

(Продовження буде)

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

Таємниця срібної палички

Насправді — не срібної, а ніклевої, що скидалася тільки на срібну, блистіла гейби нова, та про неї поговоримо згодом.

Стара сива людина сиділа в парку, похнюпилась, похилилась, нудила світом, і саме такої людини шукав оськтутечки містер Бравн.

— Ви що тут робите? Прибавляєте медікерові ще більше витрат, як він має? Піднімайтесь зараз на ноги, беріть оцю паличку і йдіть десять вулиць добрим військовим кроком. Вам треба рухатись, вам треба більше ходити, бо ми (медікер) не зможемо далі платити всіх тих безконечних витрат.

Старий підвівся, розкривши широко очі.

— Ходити, кажете? Сил немає, як же мені ходити?

— Підпирайтесь отою кривулькою і йдіть вулицями аж до статуї Нептуна. Там мала кафетерія, перепочинок короткий. Випийте доброї кави, закусіть пиріжком (медікер за все вам заплатить) і знову вертайтесь додому. Щоденний прохід з точно наміченим пляном поправить вашу поставу, знизить ваш тиск крови, скріпить вам обіг крови, а нам (медікерові) заощадить чимало. Акцію проходів розпочинаємо вже від сьогодні. Кожного пообіддя провірятимуму вам ваш тиск, ваш пульс, ваше серце, — тільки подайте вашу адресу, хай вас затягну в картотеку.

Старому сподобався плян, щезла з ума ота страшна порожнеча одноманітного дня, ота безнадія безплідного дня, томлячого сидіння, і він, спираючись на даровану палицю, подався зразу в дорогу.

Кафетерія була невелика, але пристойна. Зразу з'явився кельнер, поставив солодке й каву і, вклонившись напричуд чемно, не клав рахунку.

Ще одна старша людина присіла до цього стола і теж попросила кави.

— Всі ми, як бачу, змобілізована армія старих, і воно непогано: краще ходити, чим сидіти; нудьга щезає.

Погуторили, побалакали і, спираючись на срібні кривульки, подались домів.

Прохід з отими паличками тривав уже тиждень, акція отого медікеру була успішна.

Та тут в кафетерії з'явились два поліцисти, чемно, без гомону взяли стариків до авта і повезли на поліційну станицю.

Історія срібної палички закінчилася сумно, в ній-бо ховалися мікрофільми дуже секретних справ, які мандрували на призначене місце шляхом виміни паличок. Ще одна спритна ланка шпигунства великого міста.

Стару людину звільнили і вона знову прикипає до лавки, решта пішла за ґрати на довгий либонь відпочинок...

(З поліційної хроніки)

Олександер Татомир

ПОЛЬСЬКІ УКРАЇНОФІЛИ

Польський Літературний Інститут у Парижі видає журнал, спертий на багатому документальному матеріялі, під назвою „Zęszyty Historyczne" („Історичні зшитки").

На окрему увагу заслуговує 59-те число цього журналу в 1982 році, в якому поміщені дві історичні розвідки з українською тематикою, а це „Острозька Біблія" Андрія Кемпфі та „Найновіша праця про польсько-українські відносини" Володимира Бончковського.

Вичерпну рецензію про „Острозьку Біблію" помістила „Свобода" в 151 числі з 11-го серпня цього року, а тепер основніше розглянемо другу дуже цінну статтю під назвою „Найновіша праця про польсько-українські відносини", де автор старається змалювати вірні сильветки кількох прихильників позитивної розв'язки українського питання в Польщі за часів маршала Юзефа Пілсудського. Згадана стаття — це скорочення докторської праці на польському університеті в місті Торунь Теофіля Пйотркевіча п. н. „Українське питання у Польщі в концептах пілсудчини 1926 р. до 'пацифікації' в 1930 р."

В першому розділі цієї праці автор порушує політичні концепції міродатних пілсудчиків: Генрика Юзефського, Станіслава Сроковського й Богуслава Мєдзінського. В другому розділі статті з'ясовує він погляди так званих українофілів: Леона Васілевського, Тадея Голуфка й Петра Дуніна-Борковського.

Про Пілсудського автор пише мало, бо маршал не оформив своїх поглядів на українські справи на письмі. Його вважали приятелем українців. Це мало відношення тільки до Східньої України, а в межах Польщі він брав до уваги інтереси держави та її цілости. Був за єдиною урядовою мовою — польською мовою, за військовою колонізацією „кресів" (східніх теренів), за збереженням правовости в трьох полудньово-східніх воєвідствах, а на Волині наказував державним чинникам бути міцними і суворими та водночас справедливими: рекомендував Пілсудський створення українського університету; але, з причини опозиції правиці й посольських голосів народніх меншин Волині, Холмщини та Підляшшя, ця справа провалилася. В тому часі галицькі українці бойкотували вибори до сойму. Пілсудський зарядив жорстоку „пацифікацію" українського населення в Західній Україні, що тривала 10 тижнів у 1930 році.

Волинський воєвода Генрик Юзефський діяв у тісному контакті з Пілсудським. Він обстоював супремацію державної ідеї в політичному житті. На Волині в порівнянні з Галичиною була мала національна свідомість, тому він робив намагання, щоб обмежити проникання галицьких впливів і реалізувати плян державної асиміляції з одночасним розвитком української культури, мови й шкільництва. Підтримував він теж ідею створення незалежної України за Збручем; піддержував тісний зв'язок з петлюрівцями, що викликувало бурю протестів у совєтській пресі, яка звинувачувала поляків у підготовці нової виправи на Київ. Воєводу теж гостро атакувала польська правиця і називала його „божевільним".

Колишній волинський воєвода Станіслав Сроковський неґативно ставився до політики уряду, який послуговувався поліцією і хитким правом. Українці та білоруси не мали надії, щоб Польща причинилася до здійснення їхніх незалежницьких ідеалів. Він домагався українського університету, охорони православ'я і припинення полонізації. Пропонував Сроковський поділ кресів на дві національні одиниці: українську й білоруську. В українській автономії доражджував він подвійне самоврядування: українське і польське, завершене спільним крайовим сеймом у Львові. Свої міркування він мотивував німецькою небезпекою. На його думку, „тільки лихий політик не бажав би розвалу Росії на її складові частини".

Богуслав Мєдзінський, один з найближчих людей маршала Пілсудського, казав, що не слід робити жодної угоди чи порозуміння з українською меншістю. Вистачає конституція. Дотеперішню польську політику щодо українців називав безумною: „Невільно брутально накидати зовнішні польські прикмети громадянам Польщі. Народне переслідування завжди викликає ненависть. Вчитель, що бореться проти місцевого населення, повинен бути звільнений з праці".

Другий розділ статті з'ясовує погляди трьох відомих українофілів, що з них найвизначнішим був Леон Васілєвський. У справах народностей, зокрема відносин до Росії, він був мужем довір'я Пілсудського. Його публіцистичний дорібок імпозантний. Він написав знамениті праці: „Україна й українська справа", з 1911 р., та „Східні креси", з 1917 р. Більшість часу присвятив він Україні, впевняючи, що велике число

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЗНОВ ПРО ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКА У ВАШІНҐТОНІ

У свій час Оксана Соловей писала про неподобність навколо пам'ятника нашому Кобзареві у Вашінґтоні, а тепер в „Свободі" ч. 151, з 11-го серпня 1983 року, Юрій Повстенко знову пише про жахливий стан навколо пам'ятника. Як видно, ця людина живе й працює у Вашінґтоні.

Та чи ж у Вашінґтоні немає української громади, щоб заопікувалася пам'ятником? Невже ж цієї справи не можна полагодити на місці? Якби цей пам'ятник був в Міннеалопісі, ми б його не занедбали.

Шановний Ю. Повстенко, візьміть цю справу на себе і покажіть, як Ви зможете це зорганізувати. Треба самому засукати рукави і робити, а не кивати на сусіда, що живе за тисячу миль і фізично тим зайнятися не може. 2-го жовтня ц. р. до Вашінґтону мають з'їхатися українці з усіх-усюд маніфестувати проти штучного голоду в 1932-33 роках, зробленого московським урядом в Україні, і напевно кожний захоче віддати поклін Кобзареві. Якщо пам'ятник буде в такому стані, як пише Ю. Повстенко, то це буде великий сором.

Валентина Єрмоленко
Міннеаполіс, Мінн.

ДОЧКА ПРЕЗИДЕНТА Рональда Реґена Морін, незважаючи на те, що вона не цілком погоджується з настановою батька щодо його оцінки жіночих рухів і політики його кабінету, який відтягає справу зрівняння жінок з чоловіками у всіх відношеннях, допомагатиме батькові, як службовець Крайового комітету Республіканської партії. Вона виголошуватиме промови на форумах жіночих організацій і вияснюватиме позицію теперішнього Уряду, тобто Уряду свого батька, який, на думку Морін „зовсім не є поганою людиною, а радше належить до числа осіб, які хочуть усіх зрозуміти і усім допомогти", — заявила вона кореспондентам.

Васілій Глазков

ГОЛОД ТРИДЦЯТИХ РОКІВ В СССР

(„Новое русское слово", 24-го і 26-го грудня 1982).

II.

Передбачалося завербувати для проведення колективізації 25 тисяч активістів, але цієї кількости виявилося замало, і було організовано другий набір „двадцятип'ятитисячників", серед яких була проведена відповідна „роз'яснювальна робота" про те, що козаки досі чинять опір совєтській владі, саботують її заходи, ухиляються від здачі хліба та інших сільсько-господарських продуктів і тим самим ставлять під загрозу забезпечення продуктами міст центру Росії; про те, що населення Дону і Кубані ще перебуває під впливом куркулів і білих офіцерів, які не відмовляються від ідей „місцевого буржуазного націоналізму".

Москва брала до уваги й той факт, що козаки Дону і Кубані мають свій самобутній діялект, а тому для полегшення роботи двадцятип'ятитисячників Північно-кавказьке відділення Академії наук СССР у Ростові-на-Дону видало спеціяльний „Донський словник" професора Міртова. Після здійснення колективізації цей словник був вилучений з користування. Але один примірник зберігся в центральній державній бібліотеці в Ляйпціґу, і англійське видавництво „Лічворт" в місті Ґерсті перевидало його фотомеханічним способом у 1971 році.

Двадцятип'ятитисячники були розподілені по хуторах і станицях Дону і Кубані. Вони повинні були посилити роботу місцевих органів і слідкувати „за точним виконанням директив партії" та її органів. Фактично ж вони стали тут повновладними господарями.

Влада намагалася за всяку ціну „придушити куркулів" перш за все великими податками. На них, які становили 5-10 відсотків платників податків, припадало понад 40 відсотків всього податку, що було цілком непосильним. За несплату податків усе майно конфіскувалося і передавалося до колгоспу, а „куркуля" заарештовували з цілою родиною і відсилали в згубні місця Сибіру, де вони були приречені на вірну смерть.

Сталін у своїх „Творах" (том XII, Москва, 1949, р., стор. 310) писав: „Постанова ЦК ВКП(б) про темпи колективізації... уповноважила членів партійного апарату арештувати і виселяти десятки і сотні тисяч куркулів". Згідно з даними Центрального статистичного управління СССР в 1927 році було 1,1 мільйона куркульських родин — переважно не менше 5 осіб у кожній. Таким чином, жертвами конфіскації стало понад п'ять мільйонів осіб!

Після ліквідації „куркульства" совєтська влада винайшла нові терміни. Кожному, хто активно чи навіть пасивно чинив опір колективізації, пришивали ярлик „підкуркульника". Хто відстоював право на приватну власність, той називався „потенціяльним куркулем". Той же, хто, не маючи вже своєї власности, був „розкуркулений" та засланий до колгоспу і висловлював свої думки про приватну власність, називався „потенціяльним підкуркульником". Таким шляхом органи соввлади, ҐПУ (Ґосударственноє Політіческоє Управлєніє, те, що сьогодні КҐБ), міліція намагалися розчленувати сільське населення і ослабити його опір колгоспному рабству. І якщо під час ліквідації „куркульства" совєтська влада дотримувалася тактики розгрому заможних хліборобів, невтралізації „середняка" і активізації бідноти під керівництвом комуністичних органів, то тепер почався широким фронтом похід проти всіх землеробів, проти всіх хліборобів, щоб за всяку ціну змусити їх іти в ненависні їм колгоспи.

Щоб примусити людей до цього, большевики прийняли по відношенні до всіх хліборобів плян найвищих поставок зерна і всіх сільсько-господарських продуктів. Розмір поставки визначався не за дійсним станом господарства одноосібника, не згідно з засіяною площею, а за „пляном". Спершу вимагали здачі продуктів за „єдиним продподатком", потім за „зустрічним пляном", відтак вимагали „самонакладення", потім „поставок лишків", хоча влада дуже добре знала, що хлібороб був обібраний буквально до ниточки. Після цього почалися навальні обшуки з метою знайдення „лишків" у хатах, у всіх сільсько-господарських будівлях, дворах, гумнах-токах — шукали сховане або закопане в ями збіжжя. Господарів, у котрих знаходили „лишки", били, потім арештували і насильно виселяли, конфіскуючи все майно і передаючи його до колгоспу.

Організація штучного голоду була розроблена до найменших подробиць. Щоб загнані до колгоспів хлібороби, перебуваючи там у напівголодному стані, не могли „розкрадати колгоспне майно", в тому числі і продукти харчування, 7-го серпня 1932 року був прийнятий указ „Про охорону державної власности". Згідно цього закону, навіть людина, яка зірвала колосок на колгоспному полі, вважалася кримінальним злочинцем і її засуджували до ув'язнення у виправно-трудовому таборі на далекій Півночі.

Природно, що при таких обставинах росла активність підпільних антисовєтських організацій і відбувалися масові заворушення, які жорстоко придушувалися військами ҐПУ, міліцією і реґулярною Червоною армією. ҐПУ старалося засилати своїх аґентів і провокаторів у антисовєтські підпільні організації, а нерідко і саме провокувало заворушення, щоб мати ще один привід для посилення терору.

Для забезпечення проведення „суцільної колективізації" були зміцнені — міліція, ҐПУ і його військa, а на Дон була послана 14-та Московська стрілкова дивізія. В кінці листопада 1929 року для зміцнення військ Північно-кавказького військово округу і забезпечення роботи органів міліції і ҐПУ прибули ще дві стрілкові дивізії. Щоб не допустити масових заворушень, хутори і станиці Дону та Кубані були оточені „загороджувальними загонами".

І знову піднялася хвиля арештів, конфіскацій майна і вивезень. Газета „Правда" 7-го грудня 1929 року повідомляла, що лише в одній окрузі за один день було арештовано 234 „куркулі", 200 середняків і... 400 „підкуркульників".

Після оголошення „Постанови про темпи колективізації..." 5-го січня 1930 року центральна преса почала широку кампанію за „суцільну колективізацію" на Дону, Кубані й Україні, щоденно друкуючи зведення. Місцеві газети, підстьобувані партійними органами і ҐПУ, почали давати на своїх сторінках зведення про хід колективізації під заголовком „На внутрішньому фронті". Газета „Правда" 25-го і 31-го січня 1930 року помістила на своїх сторінках передовиці про необхідність колективізації і безцеремонного виселення всіх, хто супротивляється проведенню її в життя.

На Україну з центру Совєтського Союзу було послано для проведення колективізації 10 тисяч перевірених комуністів „десятитисячників". Сталін послав туди свого особливо-уповноваженого Постишева, якому повинен був підкорятися і перший секретар Української комуністичної партії Косіор і інші керівники України.

Совєтські органи застосовували найрізноманітніші методи утиску, погрози і навіть фізичні розправи. Биття в органах ҐПУ до напівсмерти було звичайним явищем. комуністи господарювали в багато разів жорстокіше, ніж якінебудь окупанти в чужих країнах; загнані до колгоспів люди були посаджені там на голодні пайки, щоб колгоспи могли справитися з визначеними їм плянами хлібозаготівлі, які були такі надмірно високі, що їх було неможливо виконати. В колгоспах пильно стежили за виконанням робіт без всякого дотримання нормального робочого часу.

Характерним явищем у той час були „бабські бунти". У зв'язку з тим, що переважна більшість козаків під час громадянської і національно-визвольної воєн боролася зі зброєю в руках проти большевиків, а пізніше була умовно амнестована, активну ролю в станицях грали жінки-козачки. Бачачи безжалісні утиски, бачачи нелюдськість совєтських органів, жінки у багатьох місцях організовували так звані „бабські бунти", про що згадує у „Піднятій цілині" і М. Шолохов. Був такий бунт і у великій станиці Лабинській на Кубані. Тої ж ночі війська КҐБ оточили станицю і арештували сотні учасників бунту — жінок, чоловіків і підлітків. Над ними був організований „показовий процес" у місті Армавірі. Організатори бунту, переважно жінки, були засуджені на смерть і зразу ж розстріляні...

Враховуючи надто напружений стан на Дону і Кубані, з Москви прибула в столицю краю, в Ростов-на-Дону, 2-го листопада 1932 року, спеціяльна комісія з особливими уповноважненнями, на чолі з керівниками ЦК ВКП(б) Гамарніком, Косаревим, Кагановічем, Мікояном, Шкірятовим і Юркіном. Дон і Кубань були оголошені на особливому воєнному стані під приводом „епідемії" холери, як це потім було і при заворушеннях у Новочеркаську в 1962 році, коли ввесь район також був оголошений закритим „через епідемію холери".

(Продовження буде)

У 50-РІЧЧЯ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ: ЗГАДАЙМО САМІ ТА ПРИГАДАЙМО ІНШИМ ЦЮ НАЙБІЛЬШУ ТРАГЕДІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА НАЙБІЛЬШИЙ ЗЛОЧИН ЙОГО КОМУНО-МОСКОВСЬКОГО ОКУПАНТА НАШОЮ МАСОВОЮ УЧАСТЮ У ВЕЛИКІЙ ДЕМОНСТРАЦІЇ ТА МЕМОРІЯЛЬНОМУ КОНЦЕРТІ У ВАШІНҐТОНІ В НЕДІЛЮ, 2-го ЖОВТНЯ!

Ювілейна Дивізійна Академія в Мюнхені

В суботу, 16-го липня, відбулась у Мюнхені святкова Академія для відзначення 40-ліття створення Стрілецької Дивізії „Галичина", пізнішої 1-ої Дивізії УНА. Хоч був це гарячий літній день, численна публіка виповнила по береги залю душпастирського осередку, сцена якого була святочна прикрашена національними прапорами з гербом Дивізії і вазами квітів.

В 6-ій год. вечора відкрив Академію голова Крайової Управи Братства Дивізійників у Німеччині Роман Дебрицький такими словами: „Майже точно з датою від'їзду першого транспорту добровольців зі Львова на рекрутський вишкіл до табору „Гайделяґер" 18-го липня 1943 року відкриваю у сорокову річницю цієї дати нашу скромну Академію для вшанування тих, які тоді взяли зброю до рук, щоб оборонити батьківщину". З цієї нагоди він привітав присутніх на Академії: Президента Української Народної Республіки в екзилі Миколу Лівицького з дружиною; президента Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині мґра Антона Мельника з дружиною; ректора УВУ проф. д-ра Володимира Янева; Владику УАПЦ Володимира Дідовича з паніматкою; архипресвітера УАПЦ о. Палладія Дубицького з паніматкою; полковника мґра Євгена Рена, найстаршого віком і ранґою старшину Дивізії з дружиною, старшину УГА проф. д-ра інженера Івана Ковальського; члена Головної Управи ОбВУ в Англії Маріяна Гайву; професорів УВУ: д-ра Зіновія Соколюка і д-ра Григорія Васьковича з дружинами; усіх старшин, підстаршин і вояків українських армій і військових формацій; українських і чужинецьких гостей; молодь і громадянство. Він прохав вибачення, якщо не назвав усіх по прізвищах, але з браку часу годі було це зробити, а крім того, що майже не всіх вчасно побачив. Саме тоді побачив о. Джуджара і привітав його.

Потім чоловічий хор „Україна" під дириґуванням Євгена Задарка проспівав бравурно відому композицію І. Недільського „Засяло сонце золоте" і народну пісню в обробці К. Стеценка „Ой, бурлака молоденький". Після цього Р. Дебрицький попросив до слова привіту голову ЦПУЕН мґра Антона Мельника.

Він сказав, що перебрання тодішнім Українським Центральним Комітетом відповідальности за долю Стрілецької Дивізії „Галичина" було вислідом тодішньої політичної ситуації на наших землях. В колишньому УЦК, як і в сьогоднішньому Центральному Представництві Української Еміґрації в Німеччині, яке, до речі, виконує в суспільстві функцію найбільш зближену до праці УЦК, були і є на постах особи з різних політичних угруповань і організацій, які під час німецької окупації могли у т. зв. „леґальних рамах" служити українській справі. „...Ці громадські діячі були також пройняті духом Мужа, що 5 років перед тим мовив своїм друзям: „Ще місяць, два, три або найбільше рік - і ми будемо близько нашої мети".

Події дозрівають, треба бути до них готовими, за всяку ціну, бо в історії бувають лише один раз хвилини з завдатками на перемогу. А така хвилина недалека...". Творці Дивізії вірили, що зі всім укранським народом збудують величезну будівлю-храм визволеної України. Та сталось інакше. Проти найбільш здорового глузду, проти навіть власних інтересів, окупант не пішов на наші національні вимоги. Він не пішов навіть на відповідне збільшення військових формацій. У наслідок того прийшла трагедія Бродів, Ґляйхенберґу й інших побоєвищ, де скривавився наш стрілець. Сьогодні не принижені й не упокорені складаємо в молитовній пошані квіти на їх могилах.

Довгу промову виголосив німецькою мовою майор генерального штабу Дивізії Вольф Дітріх Гайке. Він у своїй цікавій розповіді проаналізував мотиви створення Дивізії на тлі тодішньої політично-військової ситуації III Райху, пригадав свої зустрічі й розмови з губернатором Галичини д-ром Вехтером, із проф. В. Кубійовичем, із першим головою Військової Управи полк. Альфредом Бізанцом, розповів про багато цікавих епізодів з часів вишколу і бойових дій Дивізії, підкреслививши патріотизм і молодечий ідеалізм українських вояків, які масово голосились до боротьби з московським імперіялізмом за звільнення рідного краю. Цього ідеалізму не хотіли правильно розуміти засліплені расовою політикою недолугі націонал-соціялістичні „остексперти", що й було причиною їхнього розгрому. Як професійний військовик майор Гайке служив в багатьох дивізіях, однак, свою службу в українській Дивізії він зараховує до найкращих переживань у своїй кар'єрі. Це була його Дивізія, й про неї він написав книжку, з котрої навів цитати. Свою палку промову закінчив майор Гайке привітом, що ним здоровив дивізійників полк. Бізанц: „Слава! Добровольці!"

Черговий привіт від Об'єднання колишніх вояків-українців у Великій Британії виголосив делеґат з Лондону М. Гайва. Після нього привітав голова Побратимства колишніх парашутистів у Баварії, сотник Карль Енґльберґер, який згадав спільні фронтові бої під Фельдбахом і запевнив, що спільне побратимство зброї з українськими вояками буде тривале. Після цього Р. Дебрицький прочитав надіслані привіти від таких осіб і організацій: від Блаженнішого Патріярха Кир Йосифа; від президента УНР в Екзилі М. Лівицького; від голови УДПравління Я. Стецька, від головної Управи Б-ва Дивізійників та Крайової Управи в ЗСА, від австрійського „Камерадшафтсбунду" в Стирії й тамошнього Союзу парашутистів, від Станиці Братства 1. УД-УНА в Сіднею, Австралія, від Українського Студентського т-ва „Січ" у Грацу. Багато привітів наспіло від приватних осіб і дивізійників з різних місцевостей, що не могли прибути на святкування.

Потім виступив полковник Є. Рен, який виголосив змістовну доповідь. Він змалював створення Дивізії в історичній перспективі — як продовження визвольного змагу УССів, УГА, Дружин Українських Націоналістів та обох леґіонів — „Соловій" і „Ролянд". Доповідь була жваво переплетена уривками із поезій Т.Шевченка і дивізійного поета Богдана Бори.

І знову виступив хор „Україна" та гарно виконав відповідні до хвилини твори: „Прометей" слова О. Коваленка, муз. К. Стеценка; „Молитва козаків в неволі" сл. Т. Шевченка, муз. Ф. Євсевського та бадьорий марш „Вставай, народе" сл. І. Багряного, муз. обр. В. Божика.

Чергову коротку доповідь німецькою мовою виголосив Р. Дебрицький. Доповідач з'ясував політичну ролю Дивізії як зав'язка української армії на випадок скрахування поборюючих один одного двох тоталітаризмів, доказом чого було втілення Дивізії у склад УНА в березні 1945 року. На жаль, ялтинська умова перекреслила надію на дальшу боротьбу за звільнення рідного краю. Так довго, поки немає вільної української держави, кожна ґенерація братиметься за зброю щоб цю суверенну державу здобути.

Після доповіді слідувала рецитація „Служити батьківщині", що її написав спеціяльно для нашої Академії поет Іван Петрович, а передала її з почуттям дочка дивізійника Марта Захарків. Потім виступила дочка дивізійника Тетяна Шарко, яка заграла на фортепіяні із заавансованою технікою „Шотляндські танці" Л. Бетговена та „Сольфеджієтто" Ф.Е. Баха. Альтистка Наталя Наталенко Маруняк проспівала романс Григорія Китастого, слова Ніни Калюжної „Як давно..." та композицію В. Івасюка до слів Б. Гури „Мальви". Акомпаньювала їй піяністка Калина Чічка-Андрієнко. Баритон Богдан Шарко виконав „Думу про Морозенка", акомпаньюючи собі на бандурі а „Думу про Нечая" муз. Д Січинського і „Думу" О Бобикевича, слова М. Кулика, акомпаньюючи собі на фортепіяно.

Цю вдалу ювілейну академію з багатою програмою закінчено відспіванням національного гимну.

Почалась танцювальна забава, що протягнулась поза північ, а про заспокоєння апетитів гостей дбали членкині з ОУЖ і дружини дивізійників, що приготовили смачний буфет і напитки.

Голова Братства подякував зі сцени виконавцям мистецької частини та паням з буфету, як також всім тим, котрі чимнебудь причинились до успішного переведення цього ювілейного свята.

Мюнхенець

Нашим Дорогим Приятелям **д-рові Стефанові й Оленці Войтович** *шлемо наші щиросердечні ґратуляції з нагоди закінчення студій їхніх дітей:* **Ксені** *— бакаляра торгівлі,* **д-ра Мирона** *— діягностик-радіолог,* **Марти** *— доктор медичних наук та* **Анни** *— д-р прав.*

Молодим Професіоналістам бажаємо успіхів в приватному і професійному житті.

З цієї нагоди складаємо по 50 дол. на Український Науковий Інститут Гарвардського Університету.

Люся і Дамян ПОРИТКО *Іванка й Іван Я. ХАМУЛЯК*

Д-р Ярослав Барвінський одержав високе назначення

В офіційному звідомленні (Hansard) манітобської леґіслятури зі середи, 27-го липня 1983 року, міністер здоро'я Леррі Дежарден (Larry Desjardins), на пропозицію Медичного факультету Манітобського університету, назначив всім відомого українського лікаря-хірурга серцевих недуг д-ра Ярослава Барвінського, директором провінційної програми серцевої хірургії.

Д-р Ярослав Барвінський

В офіційному парляментарному повідомленні, що його подаємо в українському перекладі, міністер Л. Дежарден сказав:

„В наслідок зростаючої потреби поширити серцеву хірургію в Манітобі, та за порадою Дорадчого Комітету Серцевої Хірургії, мені приємно проголосити розвиток провінційної програми серцевої хірургії у співучасті шпиталів Сейнт Бонифас і Наукового Центру Здоров'я та медичного факультету Манітобського університету. Цей координований підхід злучить існуючі програми під однією адміністрацією.

В цій спільній програмі лікарі матимуть доступ до операційних засобів в обох шпиталях. Ця програма включатиме опіку пацієнтів, професійне навчання і досліди в шпиталях і на медичному факультеті Манітобського університету. Відділ серцевих наук буде створений під управою університету.

Міністер Л. Дежарден заявив, що д-р Я. Барвінський призначений і затверджений на посаду програмового директора.

Директора згаданої програми підтримуватиме спеціяльний Дорадчий комітет.

В минулих роках , коли серцева хірургія поправилась якістю і зменшився риск, ця лікарська обслуга для дорослих була сцентралізована в шпиталі Сейнт Бонифас. Зростаюча потреба серцевих операцій створила необхідність розбудувати поширену і скоординовану обслугу для дорослих і дітей в провінції.

Міністер Л.Дежарден заявив, що ця провінційна програма, керівником якої є д-р Ярослав Барвінський, є найважливіша й єдина в Канаді:

На цю номінацію д-ра Я. Барвінського парляментарна опозиція дала свою згоду. Пан Шерман, колишній міністер здоров'я консервативного уряду, між іншим, сказав, що всі колеґи і члени парляменту вітають д-ра Барвінського та бажають йому успіху на праці в цій такій важливій ділянці.

Українська спільнота теж щиро радіє, що д-р Ярослав Барвінський одержав це високе назначення, бо це перше і єдине високе становище в медичному світі, що його одержав українець.

Д-р Ярослав Барвінський, родом зі Зборівщини, Західня Україна. Середню школу закінчив у Тернополі. Медичні студії почав у 1946 році в Мюнхені. В 1948 році з батьками приїхав до Вінніпеґу і тут закінчив медичні студії в Манітобському університеті. Опісля студіював у Клівлендському університеті, ЗСА, спеціялізуючись в хірургії серця, та одержав диплом в 1959 році. Вже 22 роки він є головним хірургом серцевих недуг у Сейнт Бонифас шпиталі у Вінніпеґу та професором на медичному факультеті Манітобського університету. Він часто бере участь у міжнародних медичних конференціях. Є членом багатьох наукових професійних організацій, як теж є членом Т-ва Українських Лікарів Північної Америки. Тут ще слід додати, що д-р Я. Барвінський належить до Дирекції Шевченківської Фундації, Т-ва „Свята Софія" і катедральної парафії свв. Володимира і Ольги у Вінніпеґу. Він є одружений з Марією Підлісецькою і вони мають четверо дітей: Ляриса, Ігор, Марта і Христя.

Отець ред. Семен Їжик

Округа Кетскильських гір відзначає 50-річчя Великого голоду в Україні

У неділю, 24-го липня ц.р., з ініціятиви Відділу УККА в Кергонксоні і Управи 54-го Відділу ООЧСУ в Ґлен Спей, створено спільний комітет, який на своєму засіданні вирішив спільно відзначити 50-ту річницю голодової смерти 7-ох мільйонів українців.

Намічені поминки за жертви комуністичного терору відбудуться в неділю, 11-го вересня ц.р. на оселі СУМА в Елленвіллі, Н.Й. в 1-ій год по полудні. Вже вислано листи до всіх українських парохів з проханням взяти участь у жалобному Молебні за спокій душ невинних жертв.

Після Богослуження відбудеться жалобна академія з відповідною програмою. Культурно-мистецьке товариство „Дзвін" виконає вперше монтаж з твору поета Василя Барки „Жовтий князь".

До участи у святкуваннях запрошено представників американського політичного світу. Свою участь вже зголосив 95-літній Гемілтон Фиш ст один із законодавців, що в 1933 році підписав конґресову резолюцію в справі штучного голоду в Україні.

Н. Н.

ПОДЯКА

Дня 16-го липня 1983 року, відійшов у Вічність

бл. п.

Любомир Рихтицький

(Степан Любомирський)

Цією дорогою бажаємо скласти найщирішу подяку настоятелеві собору свв. Володимира і Ольги о. митратові Маріянові Бутринському за похоронні відправи, о. Миронові Панчукові за відправу Парастасу та о. Петрові Ґалазі за відправу Панахиди.

Ми особливо вдячні Достойному Ярославові Стецькові за переслане прощальне слово над могилою, як і рівнож дир. Володимирові Мазурові за промову від Головного Проводу Організації Українських Націоналістів та грудочку землі з Канева, якою присипав домовину Покійного. Також дякуємо за промови на Парастасі та Панахиді д-рові Мирославові Харкевичу від організованої української громади міста Чикаґо, пор. Романові Припхановi від Чикаґської Станиці Братства Першої Української Дивізії Української Національної Армії, дир. Василеві Палагнюкові від Організації Оборони Чотирьох Свобід України та радіопрограми „Вечірня Трибуна", інж. Степанові Ґоляшеві від кол. вояків Української Повстанської Армії, п-і Стефі Остапчук від Осередку СУМ ім. М. Павлушкова, пор. Богданові Кашубі від Крайової Управи 1-ої УД УНА, як також за переведення воєцьких урочистостей.

Дякуємо похоронному заведенню Музика і Син за взірцеве переведення похоронів, як і рівнож Друзям, Приятелям та Побратимам Зброї Покійного, які несли домовину.

Велика подяка належиться Управам та Членству 8-го Відділу ООЧСУ, Об'єднання Жінок ОЧСУ, Відділ Чикаґо, Осередку СУМ ім. М. Павлушкова та Українській Станиці Іллинойського Відділу Анти-Большевицького Бльоку Народів за влаштування величавих поминок в ресторані „Ґалан", під час яких, на бажання родини, була проведена збірка на Фонд Визволення України. Щиро дякуємо за прощальні слова виголошені на поминках ред. Олександрові Матлі від Канадського Крайового Проводу ОУН і редакції „Гомону України", п-і Олі Федак від ОЖ ОЧСУ, Відділ Чикаґо, проф. Адамові Антоновичу від Літературного Фонду ім. Івана Франка, д-рові Миронові Іваницькому від шкільних товаришів, п-і Мудрик від Т-ва Рідна Школа, та побратимові по зброї Покійного Семенові Кріслатому за вірш, присвячений Покійному.

Особливо сердечно дякуємо дир. Василеві та п-і Любомирі Палагнюк за зворушливу радіопрограму „Вечірньої Години", 18-го липня 1983 року, присвячену Покійному.

Дякуємо за пожертви на Служби Божі та на Фонд Визволення України, як і рівнож за прекрасні вінці та квіти.

Дякуємо Усім, які взяли участь в похоронних обрядах, Рідні, Друзям і Приятелям за вислови співчуття особисто, телефонічно, телеграфічно і писемно.

ЗЕНА РИХТИЦЬКА з РОДИНОЮ

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

мого Найдорожчого МУЖА

бл. п.

ДМИТРА КРІЛЬ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у понеділок, 29-го серпня 1983 р., о год. 9-ій рано в українській католицькій церкві в Озон Парку, Н. Й. і у церкві св. Юра в Ню Йорку.

В суботу, 27-го серпня 1983 р., о год. 9-ій рано

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА

в церкві св. Ів. Хрестителя в Гантері, Н. Й.

Про молитви за спокій душі Покійного просять — ДРУЖИНА і ДІТИ

Ділимося сумною вісткою з Членами Українського Лікарського Т-ва Північної Америки та всім Громадянством, що заслужений член і бувший голова Відділу Ню Інґленд,

сл. п. д-р мед.

ЯРОСЛАВ КОРОПЕЙ

ненадійно відійшов у Вічність дня 23-го серпня 1983 року.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в п'ятницю, 26-го серпня 1983 р., о год. 9-ій ранку з української католицької церкви св. Михаїла у Вунсакет, Р. Айленд на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Опечалені болем Дружині, Дітям і Родині Покійного складаємо глибокі співчуття.

УПРАВА УЛТПА, Відд. Ню Інґленд

У Філядельфії зорганізувалися сеньйори

Справою зорганізування громадян старшого віку, сеньйорів, займались деякі суспільно-громадські і допомогові організації вже давніше, але з цього нічого не вийшло. Шкода, бо від 10 років пенсильванійський стейтовий уряд присвячує багато уваги особам старшого віку і багато їм допомагає.

На терені Філядельфії існує зараз 32, а тепер заложено 33 ій Сеньйорський центр, вже третій рік на терені північносхідньої частини міста для тих, що недавно приїхали зі Совєтського Союзу.

Ми, українці, з тих сеньйорських центрів майже не користаємо, а вони дають багато користи для своїх членів.

Справу громадян сеньйорів в останньому часі витягнув на денне світло новозаснований у Філядельфії Український Культурно-Освітній Центр.

У своїй багатогранній програмі УОКЦ має також і програму для осіб старшого віку. З рамени цієї секції і під її керівництвом від двох років, 1982 і 1983, було зорганізовано зустрічі з обідом і відповідною розривкою, мистецькою програмою для українських сеньйорів.

В цих зустрічах кожний раз взяли участь понад 200 осіб. Були вони раді і вдячні Центрові за те, що могли зійтись разом, побути у своєму середовищі і забути про буденні клопоти.

Думка зорганізування Товариства Українських Сеньйорів була підтверджена великою присутністю осіб на цих зустрічах.

З рамени сектора для старших осіб при ОУКЦ було скликано ширшу нараду сеньйорів 23-го квітня ц.р., на якій обрано тимчасову управу товариства Українських Сеньйорів, з дорученням формально оформити сеньйорську організацію.

Негайно приступлено до організації членства. Видано спеціяльний заклик до всіх осіб старшого віку, щоб вписувалися у члени. Управа сконтактувалася з парохами наших церков, які радо проголосили заклик про вписи до Українських Сеньйорів.

Прохання для вступу в члени можна було одержати в усіх церквах.

В нашому заклику ми поставили собі зорганізувати найменше 500 членів. З кінцем липня 1983 року цю кількість ми перейшли і сподіваємося, що після того, як розпочнеться праця, ми будемо мати багато більше членів.

Наше Товариство Сеньйорів буде домагатись для своїх членів від наших урядових чинників — федеральних, стейтових і міських, — бо кожний з цих трьох чинників у свій спосіб допомагає громадянам старшого віку.

Товариство звернеться до них із проханням допомогти створити для нас Сеньйорський Центр у повному значенні, з власним керівництвом і допоміжним персоналом, як це вже є в інших центрах Філядельфії. Для інформації подаю, що в такому центрі п'ять разів в тижні видають обіди за невелику плату 50 центів, а також доставляють додому певну кількість обідів хворим і немічним людям.

В такому центрі є різні розвагові програми, як наприклад, музика, танці, різного роду руханкові вправи, мистецькі програми, прогулянки, висвітлювання фільмів, виховно-освітні програми, реферати, дискусії і інформації про різні актуальні теми.

В кожному центрі, залежно від кількости членів, є один або два малі автобуси, для транспортування і перевезення сеньйорів до банків, крамниць і для інших удогіднень.

Через центр можна одержати для потребуючих і бідних осіб поправки домів.

Подано тут тільки деякі найхарактеристичніші можливості опіки для старших осіб, а їх є багато більше, тільки треба знати, де їх роздобути, і треба мати до цього відповідних осіб.

В цій системі допомоги для старших віком осіб, не дивячись на те, що наш Центр не одержав ще жадних субсидій, починаючи з 1-го серпня цього року відкрито і працює два рази в тиждень Служба Суспільної Опіки при УОКЦ, Інформаційне Бюро і Центр Товариства Українських Сеньйорів.

Заінтересованих і бажаючих допомогти в праці просимо телефонувати на число: 663-0707 в середу і п'ятницю від 9-ої год. ранку до 5-ої по полудні, або писати на адресу: Український Культурно-Освітній Центр, 700 Cedar Rd., Philadephia Pa. 19111.

На Захід...

(Закінчення зі стор. 1)

ні дні, коли всі гуляють і відпочивають. Яка ж невдячна, важка й небезпечна робота літератора. І добре, коли вона приносить бажані наслідки, визнання. Одначе, на жаль, нічого літературна праця не принесла в даний час авторові... Як говорив, здається, Моцарт, щоб написати твір, потрібно бути геніяльним, а щоб опублікувати його потрібно бути тричі геніяльним. Особливо це стосується авторів на Україні і автора цього роману після його конфлікту з властями..,

Великих душевних мук довелося зазнати авторові, коли писався роман, і не було одради його серцю ні від кого, хіба що від рідних та друга поета ...

Після напруженої роботи у видавництві ... автора за його незалежні погляди піддано найбруднішому цькуванню з боку адміністрації. Це призвело до звільнення з роботи, а згодом — бандитський напад, зроблений на мене з участю одного з працівників МВД і нанесення мені тяжких травм, доповнили мої фізичні й духовні муки.

Роман „Крах" — це саме відчуття, відзеркалювання всіх тих душевних коливань і незбагнених страждань, які впали на долю автора у цій так званій (насильницькій) демократії. Здавалось, усі муки земні звалилися на його голову, щоб згубити його. Хто з читачів відчував щось подібне і хто зрозуміє бідолашну авторську душу? Хто зрозуміє, як буває інколи важко авторові, як і орлові, знижуватись і сідати на землю.

„Крах" — це не тільки крах політики й щоденного життя, почуттів і взаємовідносин героїв роману, а й крах самого автора, його здоров'я, зруйнованого демагогією, насильством, знущанням і цькуванням. Загалом „Крах" — це страшна трагедія людей і професії самого письменника в тоталітарно-режимній країні".

Процвітає...

(Продовження зі стор. 1)

ти збірку от хоч би різдвяного репертуару для бандуристів, розпрацювати Шевченківський репертуар; зібрати і видати підручники для початківців і для інструкторів.

Прикрою є недостача інструментів (бандур). Тому одним із найголовніших завдань Товариства є зорганізувати у Північній Америці виріб бандур, використавши всі можливості, щоб створити майстерню, що забезпечила б багаточисленних бажаючих грати на бандурі якісними інструментами. Наступний з'їзд, як вирішив цьогорічний, відбуватиметься у червні 1984 року у Канаді, щоб дати змогу українським канадцям якнайширше включитися у кобзарську діяльність.

До речі, зацікавленим дізнатися докладніше про діяльність Товариства Українських Бандуристів та про Школу Кобзарського Мистецтва — Ліда Чорна пропонує звертатися особисто **до неї на адресу: Miss Lydia Czorny, 84-82 164 St. Jamaica, N.Y. 11432, або телефонувати (212) 657-7449,** і вона радо допоможе та поінформує.

З гордістю про Школу розповідають ці амбасадори української музики, що Школа Кобзарського Мистецтва, на весні минулого року закінчила запис гри бандуристів на платівку, яка вже незабаром, бо восени, вийде з продукції з нагоди 10-річчя Школи.

А тепер розкажемо вам про наші пляни на осінь цього року, сказали гості. Восени, від 24-го до 27-го листопада, Школа Кобзарського Мистецтва влаштовує Курс гри на бандурі, який відбуватиметься у приміщенні Пласту при 2-ій авеню в Ню Йорку. Це буде вже четвертий з черги щорічний курс. На нього запрошені бандуристи-інструктори з-поза Ню Йорку. Запросять також бандуриста або бандуристку для праці з заавансованими студентами. Новиною на цьогорічному Курсі буде курс для молодших віком дітей, від 8-ми років починаючи. В минулому не було змоги охопити в навчанні гри на бандурі малих дітей, тому що не було відповідних до їхнього віку легких і менших розміром бандур. Тепер Школа вже домовилася про вибір таких бандур, і перед Курсом їх має випродукувати Кен Блюм, про якого вже писала українська преса. Якщо ж у майбутньому вдасться розвинути широкий виріб малих бандур, то це вперше дасть змогу працювати з численними малими дітьми. В наступному році Школа вже включатиме у свою програму і навчання малих дітей, тому заохочує батьків посилати дітей до шкіл кобзарського мистецтва в їхніх околицях.

Повертаючись до Курсу гри на бандурі у листопаді, Ю. Китастий та Л. Чорна повідомили, що поза музичною програмою учасники Курсів матимуть нагоду оглянути Ню Йорк, відбути прогулянку, відвідати музеї тощо. Під час Курсу учасники його обговорюватимуть різні розвагові й організаційні проблеми. А найголовніше, що дасть учасникам участь у Курсі — це стати членом всезростаючої дружньої родини бандуристів.

Всім, хто цікавиться бандурою і розуміє її вагу і велич, пропонуємо — прийдіть, познайомтеся, послухайте, — сказали на прощання гості.

НЕПРАВИЛЬНІ ПРІЗВИЩА

У новинці п. з. „Почалась підготова 11-го балю преси" („Свобода" ч. 157, 19-го серпня ц.р.) подано серед членів жюрі — Романа Юзева. Це насправді — Роман Юзенів.

Світлину маєстра Михайла Мороза до допису Є.К. „Виставка картин М. Мороза на Союзівці" („Свобода" ч. 161 25-го серпня ц.р.) зробила Орися Ганушевська.

Ювілей українського празника в Стемфорді

П'ятдесят років тому українці католики в ЗСА святкували небуденне свято, яке один із чільних діячів американської України д-р Семен Демидчук назвав „Українським Празником". А було це свято з нагоди створення першої в Америці середньої школи, що стала рівночасно і Семінарією для виховання молодого нарібку священства для наших поселенців на вільній землі Вашінгтона.

Створення середньої школи і Семінарії було дійсно найбільшим досягненням Української Католицької Церкви і цілої спільноти в Америці. Не прийшло воно легко, бо, як писав ініціятор Семінарії св. Василія Архиєпископ Константин Богачевський, Митрополит УКЦеркви: „Через кілька літ довелось нам „проти рожна перти", значить, побороти не одну трудність". І далі пише Владика Константин: „Великий здвиг народу, який прибув на посвячення української католицької Семінарії з усіх-усюдів, засвідчив, що ідея такої саме школи якраз відповідає потребам американських українців. Це ствердило нас в переконанні, що наша дорога була добре вибрана".

Владика Константин подав далі причину заснування середньої школи-Семінарії в Стемфорді: „Ось причина, — пише Владика Константин, — чому ми мусимо йти тепер вперед з здвоєною енергією. П'ятдесят минулих літ наші іміґранти закладали церковні громади. П'ятдесят літ шукали наші передові священики і світські одиниці способу, як би забезпечити існування українського доросту при наших Церквах. Вони, а тепер ми всі є свідками, як розбігається молоде українське католицьке покоління по різних закутках, неначе ховаються самі перед собою. Багато втратила наша українська іміґрація своїх членів, збільшуючи силу противників а часом і ворогів українського народу".

„Початок зроблений, — пише далі Владика Константин у своєму повному журби за долю нашої Церкви і нашої спільноти тут, в Америці, Зверненні „До вірних католицьких українців у новому світі": „Маємо осередок вищої науки при українській католицькій школі в Стемфорді. Цю школу хочемо ми вивінувати у всі потрібні научні засоби й обсадити її найкращими научними українськими силами. Щоби цю ціль осягнути, не пожалуємо нічого, що лише стоїть нам до розпорядимости...Та сила українського католицького єпископа в Америці опирається на підтримці цілого українського католицького загалу — духовенства й вірних."

Так писав 50 років тому основник Семінарії в Стемфорді, далекозорий Владика-Піонір Константин Богачевський. Ту журбу і рівнічасно радість із створення середньої школи-Семінарії поділяли всі священики, які масово прибули на це свято посвячення прекрасного будинку-палати, та маси вірних і чільні наші провідники різних організацій, які з'явились на цей „Празник".

Між присутніми на цьому величавому святі було два Владики, гості із Канади Владика Василь Ладика та Владика Василь Такач, в юрисдикції якого були наші брати з Закарпаття.

Владика Василь Ладика у своїй проповіді, яку він виголосив під час торжественної Божественної Літургії, сказав: „Коли ж ця школа така важлива для нас усіх, то я вас, браття і сестри, прошу, підтримайте її всіми вашими силами, бо вона має сповнити велике завдання. Вона має дати напрямок виховання української молоді в новому світі. Вона має навчити його любови до нашого рідного обряду і до нашої поневоленої нації". „Вітаючи вас, — сказав Владика далі, — мушу побажати вам і собі, щоб з тієї школи вийшли щирі борці за віру, за народ, за Україну. Щоб вийшли труженики на церковній і народній ниві. Щоб вийшли провідники за краще завтра цілої нації".

Годі наводити всі ці прекрасні, повні ентузіязму і надій промови з нагоди посвячення середньої школи тому 50 років (4-го вересня 1933 року). Привіти і побажання складали такі визначні духовні та світські діячі: о. Петро Понятишин, колишній адміністратор нашої Епархії після смерти Владики Сотера Ортинського; о. Володимир Лотович від „Провидіння"; Микола Мурашко від Українського Народного Союзу, Дмитро Капітула, колишній предсідник УНСоюзу та визначний церковно-громадський діяч, один із найбільш заслужених піонерів нашого збірного життя в Америці; д-р Лонгин Цегельський, відомий політичний діяч ще з Галичини та вже тут, на цьому терені, публіцист і журналіст.

Англійською мовою виголосили свої промови-привіти вже тут народжені: Стефан Шумейко, визначний діяч і журналіст, та Гаррі Євусяк; обидва тут народжені свідомі українці підкреслювали вагу того роду інституції, якою є своя школа для виховання церковних та народних провідників. Однак, основник Владика Константин не вдоволився лише самою середньою школою. Він розумів дуже добре, що така школа потребує ще доброго підґрунтя, щоб могла як слід виконати своє завдання.

Для цієї цілі Владика Константин вже в тому самому році призначив о. Лева Чапельського на директора Музею і Бібліотеки, які він мав в пляні незабаром відкрити, як допоміжні інституції для Семінарії.

Підготовка, тобто збирання експонатів та книжок для Бібліотеки тривала два повні роки, і в 1935 році Владика Константин передав українській спільноті дві великої ваги інституції, а саме — Музей і Бібліотеку із такою супровідною дедикацією: „З вірою в дальшу поміч Божу, опіку Пречистої Діви Марії, Покровительки нашої Української Католицької Вищої Школи і надією на солідарну характерну підтримку цілого українського загалу — духовенства й вірних, передаємо дві нові культурні національні установи — Музей і Бібліотеку для добра нашого народу з привітом і побажаннями зросту і розвою".

З того часу ці дві інституції стали невід'ємною частиною Українського Культурного Центру в Стемфорді.

В 1939 році Владика Константин заснував для дальшого школення кандидатів на священиків Коледж св. Василія. Для цієї інституції треба було вибудувати нове приміщення і за це діло взявся перший Єпископ Стемфордської Епархії, покійний вже Митрополит Амвросій Сенишин; одначе завершення того діла припало вже на другого з черги Владику в Стемфорді Митрополита Йосифа Шмондюка.

На Владику, Василя Лостена, сучасного Епарха Стемфорду, припадає тепер обов'язок не тільки ті всі інституції втримати, але також в тому дусі, в якому вони були створені, їх далі провадити. А ціль, що її поставив основник тих всіх інституцій, була — виховати свідомих українських католицьких священиків, дати нашій Церкві в Америці повне посвяти духовенство, яке не тільки цінило б свою Церкву, якій служить, але також і для неї з посвятою працювало, а також, щоб себе почували співвідповідальними членами нашої української спільноти, серед якої живуть і голосять Слово Боже.

Сучасний нам Світіший Отець Папа Іван Павло II дає нам найкращий приклад, а саме: що можна бути Вселенським Архиєреєм, але й добрим дбайливим сином свого народу.

Наша Єрархія в ЗСА старається, щоб в тому дусі були виховані нові слуги Христа і свого народу.

Ювілейні святкування української католицької Семінарії будуть доброю нагодою, щоб зробити немов балянс того, що ця інституція дала нашій Церкві та які ще перед нею завдання на майбутнє.

Добра воля, гарні пляни, будуть, однак, тоді тільки реальними, коли ці інституції будуть мати повну моральну і матеріяльну підтримку цілого нашого загалу. Тому прохаємо прийдіть 11-го вересня, щоб дати доказ, що так само, як 50 років тому наші вірні розумієте вагу Семінарії в Стемфорді.

Василь Ленник

Польські...

(Продовження зі стор. 2)

населення і високий рівень свідомости згори робить український народ головним союзником Польщі. Видвигав Васілєвський теж концепцію визволення поневолених народів російської імперії — тобто був „прометеїстом". Польща є народною державою, бо більшість її населення є польського походження. Тому поляки, мовляв, грають передову ролю в державі; політика Польщі з огляду на народні меншини повинна бути народностева; мусить бути у Польщі супремація держави, але слід поборювати шовінізм і егоїзм. Він відкидав польонізацію і позитивно ставився до української мови, зокрема в середніх школах. На кресах залежно від терену слід стосувати зрізничковання: на Волині слід зберігати мовне рівноуправнення, на Поліссі — акцентувати господарський розвиток простору, в Галичині — здійснювати автономію там, де є більшість українського населення, — з винятком львівського і тернопільського воєвідств. Був він за військовою колонізацією „кресів", одначе без кривди для місцевого населення. На його думку, українці повинні уважати Польщу за джерело допомоги в реалізуванні їхніх незалежницьких ідеалів.

Тадей Голуфко — це чільний представник школи Васілєвського в народностевих справах і прихильник прометеїзму. В 1926 році писав він, що польської політики не можна базувати на швидкому розвалі Росії та постанні вільної України й Білорусі. Голуфко закинув думку про територіяльну автономію для Галичини, а вимагав, щоб впровадити культурну автономію і матеріяльно спомагати її. Осяги українців у Польщі є значні, — казав він, — як ось видання НТШ, праці українських народовців у Чехах, Німеччині, Польщі та Франції, публікації Українського Наукового Інституту у Варшаві тощо. Його постулятом було впровадження самоврядування українців, поляків і жидів. Виступав він проти переслідування українських культурних і господарських інституцій, проти переміни українських шкіл на утраквістичні, критикував навмисне створені труднощі для української студіюючої молоді, яка через те була змушена виїздити на студії закордон, до ворожих Польщі країн. Був він за створення українського університету, за відкриття філософічно-історичного факультету при університеті Казимира у Львові та бажав створення Рільничої академії в Крем'янці. Він був за державну, але не за національну асиміляцію, надіючись, що Галичина стане П'ємонтом, з якого в майбутньому прийде визволення України. Пілсудчики бажали встановити вісь Київ-Варшава, мали візію Великої України над Дніпром.

Петро Дунін-Борковський — це відомий прихильник співпраці українців і поляків. Він наблизився до поміркованого крила УНДО й старорусинів. Він радив закинути колонізацію кресів; не схвалював угод народностей з державою; рекомендував ліквідацію трьох південно-східних воєвідств, а, після прилучення половини Любельського воєвідства, — створення з них автономної одиниці з рівним числом українців і поляків та з принципом рівноправности. На терені, де є понад 50 відсотків українців, він бажав впровадити внутрішню урядову українську мову, творити українські школи, основувати наукові й культурні інституції для українців. Він уважав, що ендецька політика кулака зраджувала тільки антипольські настрої та ненависть серед українського в першій мірі населення.

Реасумуючи погляди Васілєвського, Голуфка і Борковського, автор статті твердить, що вони не були альтруїстами, або в клясичному значенні українофілами, а прямо бачили фатальні наслідки польсько-українських непорозумінь у часі евентуальних політичних криз і потрясень.

Хоч вплив українофілів на офіційну польську політику був мінімальний, то, не зважаючи на те, голошені ними ідеї найшли багато послідовників, зокрема серед журналістів, як ось С. Лось, А. Бохенський, В. Бончковський.

Побажати б польському проводові, щоб, враховуючи смертельну небезпеку тотального знищення Польщі та України червоною Москвою, негайно без імперіялістичних міражів станути на єдино правильний шлях тісної співпраці зі свободолюбним українським народом. В прийдешньому це певно буде гарантією справедливої нормалізації умовин і замирення на сході Европи та стабільним заборолом проти московських та німецьких імперіялістичних зазіхань.